

Alina Geanina IONESCU

*Povestiri
din Muzeul ASTRA*

Alina Geanina IONESCU

*Povestiri
din Muzeul ASTRA*

Editura „ASTRA MUSEUM”
Sibiu, 2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IONESCU, ALINA GEANINA

Povestiri din Muzeul Astra / Alina Geanina Ionescu. –

Sibiu : Astra Museum, 2010

ISBN 978-973-8993-47-1

069(498) Muzeul Astra

Colaboratori:

Complexul Național Muzeal „ASTRA” Sibiu

Fundația CON-A Sibiu

Autor text și grafică: Alina Geanina IONESCU

DTP: Liliana OPRESCU

© Alina Geanina IONESCU

Editura „ASTRA MUSEUM”

*este recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior, cod CNCSIS 309.*

TIPOGRAFIA PrintATU.ro

Sibiu

e-mail: niu@printatu.ro

www.printatu.ro

N-o să vă tulbur liniștea. Doresc numai să pătrundem împreună misterele muzeului.
Urmați-mă...
Câte cete de Feți-Frumoși și Ilene Cosânzene!
Ce minunăție!... Ce lume de vis!... Este lumea tuturor vârstelor.
Și dintr-o dată suntem cu toții martorii unui moment unic, cel al cunoașterii.
Cine sunt oare acești Feți-Frumoși și Ilene Cosânzene ale căror mâini fac ca toate lucrurile și toate obiectele să capete o semnificație unică?
Ne-a trebuit doar o clipă să-nchidem ochii ca să existăm alături de ei. Suntem în lumea lor. Pitici printre acești oameni care au clădit și reclădit trecut după trecut, vis după vis, răsucind firul vieții străbunilor noștri și țesând drumuri spre viitor.
Ei sunt eroii acestui muzeu, sunt muzeografi, conservatori, restauratori, fără de care nimic din tot ceea ce se desfășoară sub ochii noștri nu ar exista.
Deschideți cartea. Veți citi povești adevărate despre viața și moartea lucrurilor, a satelor, a oamenilor bătrâni și despre nașterea miraculoasă a unui sat, veșnic tânăr, în care puteți întâlni *Tinerețea fără bătrânețe și Viața fără de moarte*, bătrânii veghind nevăzuți pe prispa caselor.
Și, rând pe rând, minunea de la Sibiu se destăinuie celor care vin să o vadă și să o cunoască.
Pășim ca prin vis pe drumul deschis de ceata de Feți-Frumoși și Ilene Cosânzene...
Poate voi, dragi pitici, veți transforma semnele în cuvinte.

Povestea unui iconar

Odată, cu mult timp în urmă, într-un sat uitat de lume trăia un meșter iscusit în arta icoanei.

Pe-atunci, acest meșteșug era rar. Meșterul, împovărat de timp, lucra cu măiestrie și dăruire, dând celorlalți ceva din sufletul său. Chipuri de sfinți, cu ochi mari și trup filiform, îndemnau spre cuminenie, înțelepciune și eternitate. În preajma acelui om simplu erau adunați copiii satului, atrași de mirajul desenului și al culorilor.

Pensula își continua cursul pe o bucată de lemn cioplit cu măiestrie. Veșmintele prindeau contur, îndemnând spre plecăciune. Liniștea punea stăpânire pe sufletele lor, copiii trăind o experiență unică. Întrebări nenumărate, la care căutau răspuns, veneau una după alta. Într-un ungher stăteau câteva icoane pe care timpul nu le-a iertat. Chipuri nedeslușite îi îndemnau să se apropie. Aceste imagini nu erau asemenea celor pictate de meșter. Erau învechite de timp, ca și când cineva le-ar fi vrut răul, ascunzându-le frumusețea...

Copiii au devenit pentru o clipă triști. Doreau să înțeleagă de ce s-a întâmplat acest lucru și cine a putut să facă atâta rău. Meșterul nostru a strâns copiii în jurul său și cu ochii aproape închiși a început să le spună istoria lor. Le-a povestit cum aceste icoane vin din vremuri apuse și că timpul nu iartă pe nimeni. Copiii ascultau cu mare interes. Doreau să știe de ce icoanele meșterului erau așa de proaspete și clare, iar cele uitate de timp așa greu de înțeles.

Bătrânul a luat o oglindă și s-a așezat în fața ei, chemându-i pe copii lângă el. Erau nedumeriți. Au stat așa un timp, după care bătrânul meșter i-a întrebat ce văd. Cu ochi mari, pătrunzători, copiii s-au uitat la bătrânul din oglindă și au văzut chipul brăzdat de ani al acestuia.

Asta se întâmplase și cu icoanele?

Timpul are puterea de a transforma totul! Și noi vom fi cândva precum bătrânul meșter. Icoanele au trecut prin timp, ajungând azi, aici, la acest om pentru a le vindeca. El era doctorul lor. Cu mâinile lui brăzdate și mari avea puterea de a le prelungi viața, reparându-le, restaurându-le, pentru ca noi să le putem vedea când vom fi mari.

Dintr-o dată o liniște adâncă s-a lăsat. Privind în oglinda vieții, copiii sunt, din nou, triști.

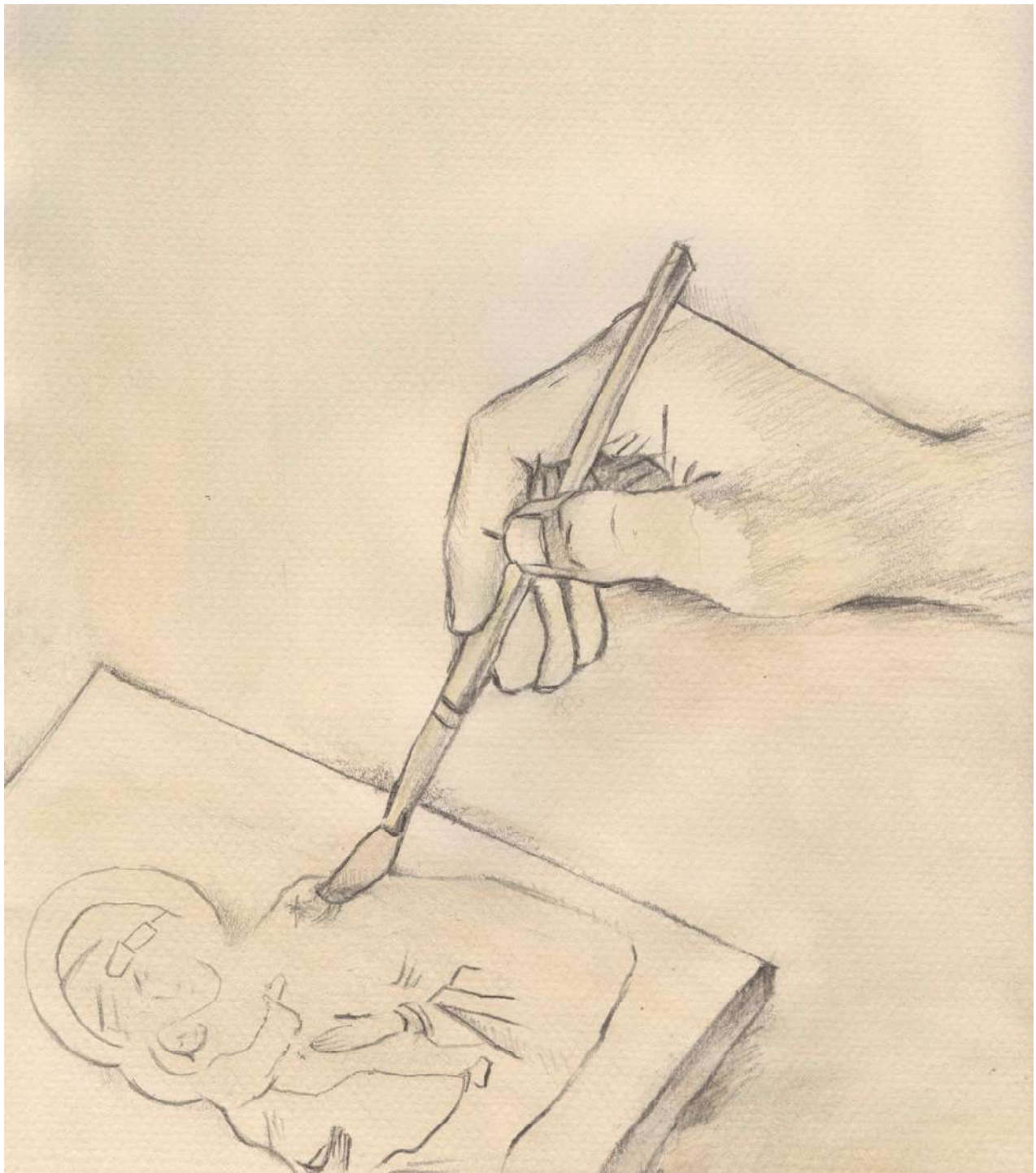
Dar bătrânul nostru meșter? Oare are și el un doctor? Ridurile lui pot fi oare reparate, îndepărtate? Mâinile lui vor picta peste ani cu aceeași măiestrie? Scânteia din ochii lui va mai fi vie, iar sfaturile lui vor continua să ne călăuzească viața?

Lacrimi curg pe obrazul brăzdat...

Timpul nu iartă oamenii.

Doctorul nostru este Dumnezeu.

El este lumina și viața de dincolo de noi!

Biserica din Dretea

„Săru’ mâna părinte!”

„Binecuvântați să fiți!”, a răspuns preotul.

Era Duminica Floriilor! Clopotele băteau a sărbătoare. Copiii au pășit în biserica din lemn. Aveau impresia trecerii într-un alt timp: ușa de dimensiuni reduse, construcția veche din lemn, pictura pereților, altarul cu icoane pe lemn... Cu toate acestea, totul era real.

Asemenea biserici mai văzuseră în satele bunicilor, însă nu erau atât de frumoase și bogate în pictură.

Preotul a început să le vorbească despre acest monument istoric, construit în anul 1672. Le-a mărturisit că biserica provenea din satul Dretea, din comuna numită Mănăstireni, județul Cluj.

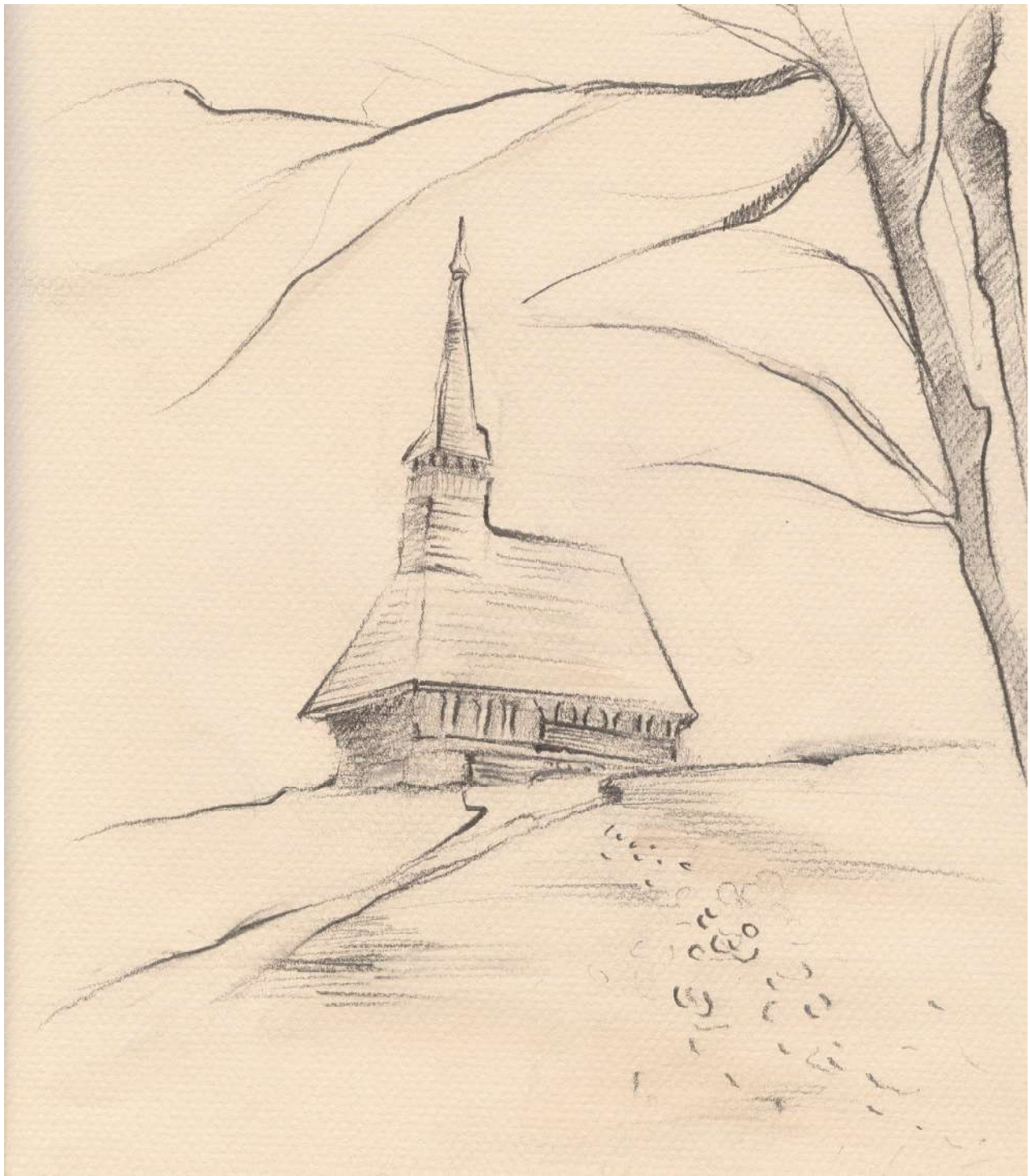
Copiii, însă, nu înțelegeau cum ajunsese aici. Ochii lor întrebători erau ațintiți asupra preotului care, cu multă răbdare, le-a spus copiilor, cum în acel sat s-a construit o altă biserică, lăcașul vechi din lemn fiind neglijat. Soluția a fost mutarea din locul în care se afla, în muzeul din Dumbrava Sibiului. Aici a urmat restaurarea bisericii, a picturii interioare și a icoanelor.

Privind pereții pictați, copiii au întrebat despre semnificația imaginilor, dorind să știe cât mai multe amănunte despre oamenii care se aflau în preajma Mântuitorului. Voiau să cunoască povestea lui Iisus.

Părintele, impresionat de profunzimea întrebărilor, le-a vorbit cu mult har despre Patimile lui Iisus, scene reprezentate în medalioanele de pe bolta interioară a bisericii. Cu vocea-i blajină, preotul le-a deslușit copiilor imaginile unde Iisus spală picioarele apostolilor, apoi le-a vorbit despre scena judecării la Ana și despre scena în care Iisus se afla la Irod.

„Copiii mei, în continuare, putem vedea chinurile lui Iisus, batjocorirea la care a fost supus și drumul spre Golgota... Aici, vedem cum unul dintre oamenii aflați în preajmă, pe numele de botez Simon, un țăran din Cirene, a fost silit să-mpartă greutatea crucii cu Cel osândit... Însă, pentru el a fost prea grea... Și așa Iisus a dus singur povara întregii lumi... Povara noastră, a tuturor!”

Părăsind lăcașul sfânt, copiii au ajuns în fața bisericii. De jur împrejur, totul era verde. Muzeul îi chema cu brațele deschise, șoptindu-le la ureche povești nebănuite despre bisericuțe, icoane, case din diverse colțuri ale țării, mori de vânt și de apă, povești despre dragostea pe care trebuie s-o purtăm în suflet pentru aceste valori, mărturii ale identității noastre.

Roata olarului

Într-o după-amiază de vară, un grup de copii, însoțiți de dascălul lor, priveau cu atenție un om ce avea harul de a transforma boțul de lut, dându-i formă și viață. Prin fereastra mică, razele soarelui își făceau simțită prezența în încăperea răcoroasă. În jurul lor avea loc un adevărat spectacol.

M-am furișat pentru a-i putea urmări mișcările. Apoi, m-am surprins aproape de acel om, atât de aproape încât puteam să-l ating. El era pentru mine ființa din mâinile căreia, oalele de diferite forme și mărimi prindeau viață. Emoția m-a cuprins.

„Cum te cheamă?”, s-a auzit vocea sa liniștită.

M-am uitat în jurul meu. Pe mine mă întrebuse. Vocea mă părăsise.

S-a uitat în ochii mei și nu a spus nimic. Dintr-o dată, s-a așezat la roată, pe scaunul înalt, și cu mișcări domoale a început să o învârtă.

Sub ochii mei se ridica încet-încet un vas care semăna cu cel pe care mama nu uita să mi-l pună pe masă, înainte de a spune rugăciunea. Mereu mă întrebam de unde-l avea, așa frumos pictat cu linii și cu flori. Pentru nu știu cât timp, am rămas privind la mâinile sub care lutul prindea formă. Acel om avea să devină modelul meu în viață.

Rând pe rând, copiii s-au apropiat de roată.

Nu știu cum, însă eu m-am trezit cu mâinile pe forma vasului. Mi le-a cuprins, simțind parcă dorința mea de a pătrunde această taină. Știa!... Eu încă nu bănuiam că aveam să devin ucenicul maestrului.

Dintr-o dată mă trezesc din visare. Privirea mi se oprește pe ceasul din perete. E trecut de 12.00 și soarele bate în fereastră. Același soare care mă determinase să fac o incursiune în timp...

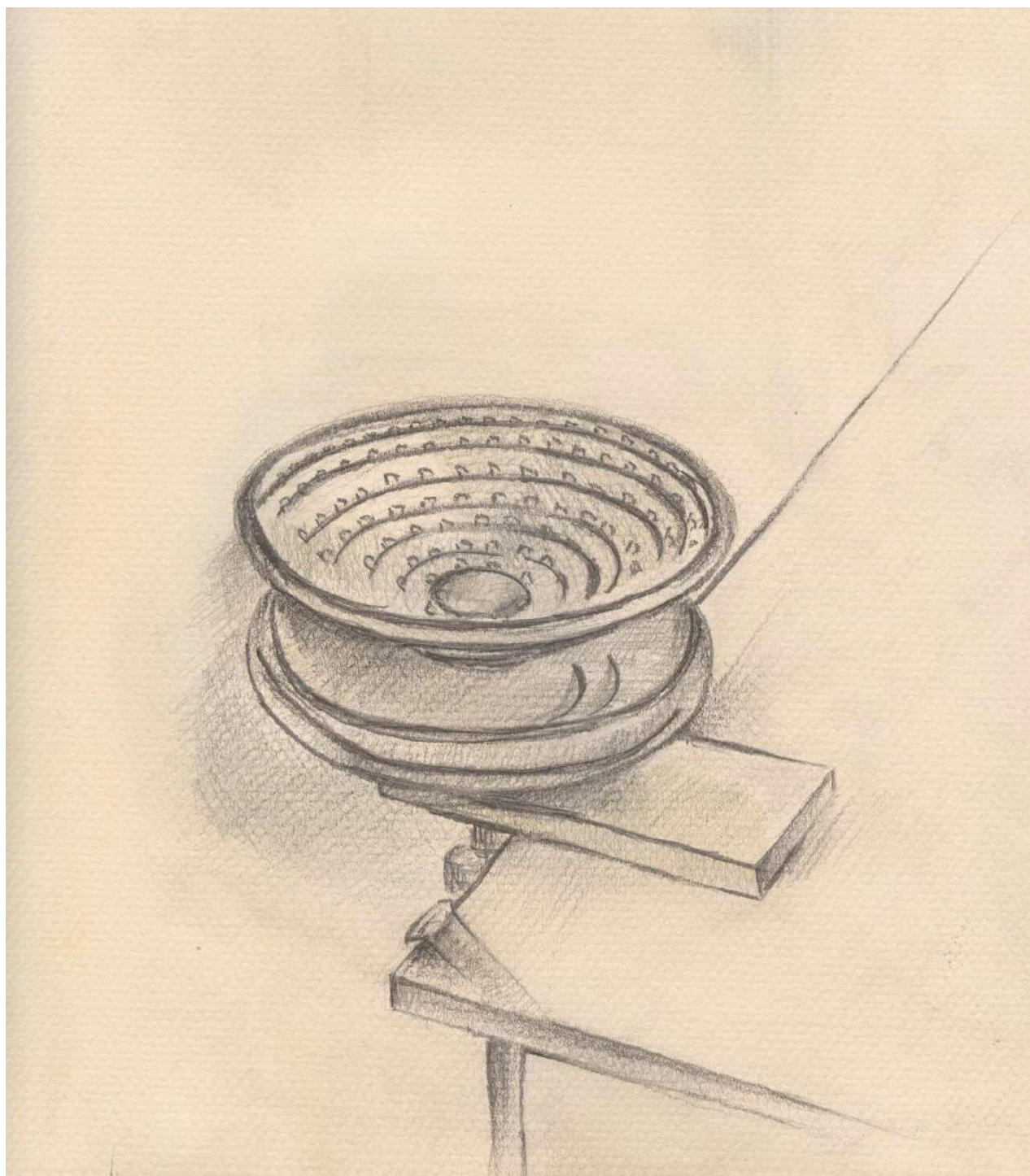
Mi-aduc aminte cum am părăsit încăperea despărțindu-ne de creatorul vaselor ceramice. Ne-am întors în sala de clasă. La rugămintea dascălului nostru, am așternut pe hârtie întâmplarea petrecută în timpul vizitei noastre. Nu știam că pentru mine acea zi o să fie un început de viață. Creionul parcă aluneca singur pe hârtia albă. Atunci am înțeles că trebuia să mă reîntorc în casa unde se afla roata olarului. Ceea ce a urmat a fost o experiență de ani de zile lângă acel om, care mi-a fost mai mult decât un învățător.

Mă aflu acum în aceeași casă, sub aceeași fereastră, ducând mai departe arta vaselor ceramice. O bătaie ușoară se aude în ușă...

„Bună ziua!”, spune dascălul, împreună cu copiii...

Și iată că povestea se repetă.

Oare care din ei este alesul?

Toamna în muzeu

Las orașul în urmă. Pădurea mă întâmpină ca de obicei, plină de taine și frumusețe. În drumul meu aud șoaptele frunzelor. Copacii mă lasă să privesc printre crengile lor. Toată liniștea și deopotrivă bogăția din jurul meu, umbre și lumini, toate laolaltă îmi desenează parcă drumul pe care trebuie să merg.

Pășesc domol pe aleile muzeului, în liniștea unei zile de duminică, la fel ca bunicii în drum spre biserică.

Nu sunt singur. Zăresc apa strălucitoare, plină de lumini, jucându-se. Căsuțe albe și colorate, mori de vânt și mori de apă mă însoțesc de o parte și de alta a drumului.

Apoi răscrucile. Răscrucii ce ani și ani nu mi-au dat pace. Însă acolo, pe orice drum ai apuca-o, este drumul cel bun. Pentru că acolo este liniștea pe care n-am aflat-o în lumea agitată și gălăgioasă a orașului.

Lăsați copiii să meargă în muzeu...

În muzeul din minunata Dumbravă.

Moara de vânt

Într-un sat, într-o casă mică uitată de lume, trăia moș Nechifor, un bătrân cu barbă albă, împovărat de ani mulți și grei. O lumină slabă pâlpâie în geam. Satul e cufundat în tăcerea nopții și toți au adormit. Șezând la masă, în fața ferestrei, bătrânul, îngândurat, își reazemă capul în palme. Din când în când își ridică privirea, ca și când ar simți prezența cuiva. Apoi se cufundă din nou în gânduri.

Îi urmăresc fiecare mișcare. Așteptam să se crape de ziuă ca să-i ascult povestea. Aproape că nu mai puteam să-mi țin ochii deschiși. Un vis frumos a pus stăpânire pe mine, când o voce m-a trezit la realitate. Era bătrânul Nechifor. Știa că sunt acolo, urmărindu-i mișcările? N-am avut timp să-mi răspund la întrebare. Bătrânul m-a luat în odaia lui. Cu mișcări greoaie, s-a așezat pe scaun. În celălalt capăt al mesei m-am așezat eu, privind-l în lumina lumânării. Îmi auzeam bătăile inimii. Și deodată și-a început povestea pe care eu o așteptam atât de mult.

„Am avut și eu o moară de vânt”, zice bătrânul mai mult pentru el. „Ehee! Ce moară frumoasă! Am construit-o ca să macin grânele. Moara este un întreg mecanism, copila mea! Și eu am învățat, la rândul meu, de la un mare meșter. Tu trebuie să știi că, la început, erau mori de mână, acolo unde nu existau ape curgătoare. Apoi, au apărut morile de apă și morile de vânt”.

În închipuirea mea, moara de vânt, pe care nu o văzusem niciodată, se contura ca o casă cu o elice mare. Parcă bătrânul mi-a ascultat gândul și a continuat.

„Elicea se rotește datorită vântului, și așa, pietrele de moară se mișcă și macină grânele. Trebuie să știi că la elice, în locul aripilor de scândură pot fi puse aripi de pânză”.

Dintr-o dată, în mintea mea am avut imaginea unui fluture cu multe aripi. Doream să văd această moară de vânt.

„Moara de vânt nu mai este aproape de sat...” Și un zâmbet i s-a așternut încet pe chip... „Este într-un muzeu. Acolo o poți vedea. Și sunt mai multe feluri de mori, din toate colțurile țării... Iar voi, copiii și nepoții noștri trebuie să transmiteți la rândul vostru toate aceste lucruri cu care s-au îndeletnicit și hrănit străbunii noștri. Voi sunteți viitorii dascăli, prin care tradiția va rămâne mereu vie. Nu uita aceste vorbe, niciodată. Eu nu voi mai fi, dar voi trăi prin tine, prin dorința ta de a cunoaște și de a duce mai departe toate câte ți le-am spus”.

S-a ridicat încet și m-a mângâiat pe creștet.

Azi, după douăzeci de ani, privind morile din muzeu, aud ca-n vis vorbele bătrânului...

„Fii binecuvântată, copila mea!”

Prispa casei mele

În fața unei case din muzeul în aer liber, o prispă mică mă îmbie să mă așez. După un timp, mă năpădesc amintirile. Cu ochii minții văd casa bunicilor, înconjurată de verdeță. Pe prispa plină de flori, bunicii se odihnesc pe scăunelele lor de lemn. Aud și acum glasul care mă învăluia cu blândețe:

„Să nu uiți, mamă... să nu uiți de noi, de casa în care ai crescut!”

Parcă știau ei ceva. Știau că vremurile se vor schimba și că noi, cei tineri, vom părăsi satul. Îmi aduc aminte cu câtă îngrijorare vorbeau despre acest lucru. Dorința lor era de a păstra casa ridicată cu atâta trudă.

Credința în Dumnezeu, simplitatea și curățenia în care au trăit, i-au făcut să lase în urmă o tradiție care nu trebuie uitată, începând de la vatra casei și până la obiceiurile de zi cu zi.

Închid ochii pentru a putea vedea, încă o dată, chipurile senine, pline de blândețe, care au știut să trăiască atât de frumos, chiar dacă greutățile vieții nu i-au ocolit.

Ciripitul păsărelelor mă trezește din visare și cu regret văd prispa goală pe care odinioară stăteau ei. Însă o bucurie fără margini îmi încălzește sufletul. Cineva a avut înțelepciunea de a conserva aceste case într-un muzeu. Așa a putut fi păstrat în timp rezultatul muncii străbunilor noștri.

Privind bogățiile muzeului, pornesc mai departe prin covorul de frunze...

Povestea unui cojocel

Este vacanță și mă bucur de timpul liber, alături de bunici. Îmi place să ascult sporovăiala lor. După un timp, rămânând singură în camera de la drum a bunicii, acolo unde ei intrau destul de rar, ca într-un loc sfânt, m-am apropiat și am îndrăznit să deschid dulapul. Cu sfială, am învârtit cheia în încuietoarea mică și am pătruns într-o lume care a dat naștere la multe întrebări. Vedeam două costume brodate cu fir strălucitor. M-am gândit că erau ale bunicilor mei.

În liniștea casei, ușa camerei s-a deschis și pașii bunicii s-au îndreptat către mine. S-a așezat pe marginea patului și a început să-mi povestească.

„Copila mea, așteptam să mai crești. Am crezut că ești prea mică să înțelegi. Costumele astea le-am moștenit de la părinții mei”.

Îmi imaginam ce vechi trebuiau să fie... Ce ii frumoase și ce cojocel! Îmi păreau micuțe. Asta însemna că și bunicii mei au fost cândva copii.

Bunica a desfăcut în fața mea o batistă. Am bănuț că acolo păstra ceva de mare preț. Erau fotografiile de familie. Îmi puteam vedea bunicii îmbrăcați în costume populare. Era ceva nou s-o văd pe bunica tânără. Ea, pentru mine, era frumoasă așa, cu riduri, cu batic, cu șorț și cu mâinile bătătorite...

Mi-a luat fața în mâinile-i arse de soare și mi-a spus: „Fata mea, costumele astea sunt ale tale. Să le păstrezi așa cum le-am păstrat și eu. Sunt cusute de mâinile mamei mele”... și lacrimile i-au alunecat pe obraz.

„Poate tu n-o să le porți, dar să le păstrezi, fata mamei, că sunt făcute cu trudă de ochi care au plâns așteptând vremuri mai bune pentru copiii lor. Tu vei învăța carte... Aceasta este zestrea ta. Tot ce e în dulapul ăsta, este al tău”.

Și acum văd cojocelul păstrat cu sfințenie de bunica. Am crescut și vorbele ei îmi sună în minte, tot atât de clar de parcă ar fi fost ieri. Le-am păstrat. Mai mult decât atât, ele pot fi acum văzute de generații întregi.

Din când în când, intru în muzeu pentru a le privi.

„Cojocel frumos, să nu uiți mâinile ce te-au creat!”

Povestea unei vâsle

Am pornit de la școală să vizităm muzeul. Acolo, ne-am așezat pe bănci, privindu-ne în apă ca-ntr-o oglindă. Deodată o voce s-a auzit în spatele nostru. Am tresărit. Era vocea unui bătrânel cu părul ca neaua.

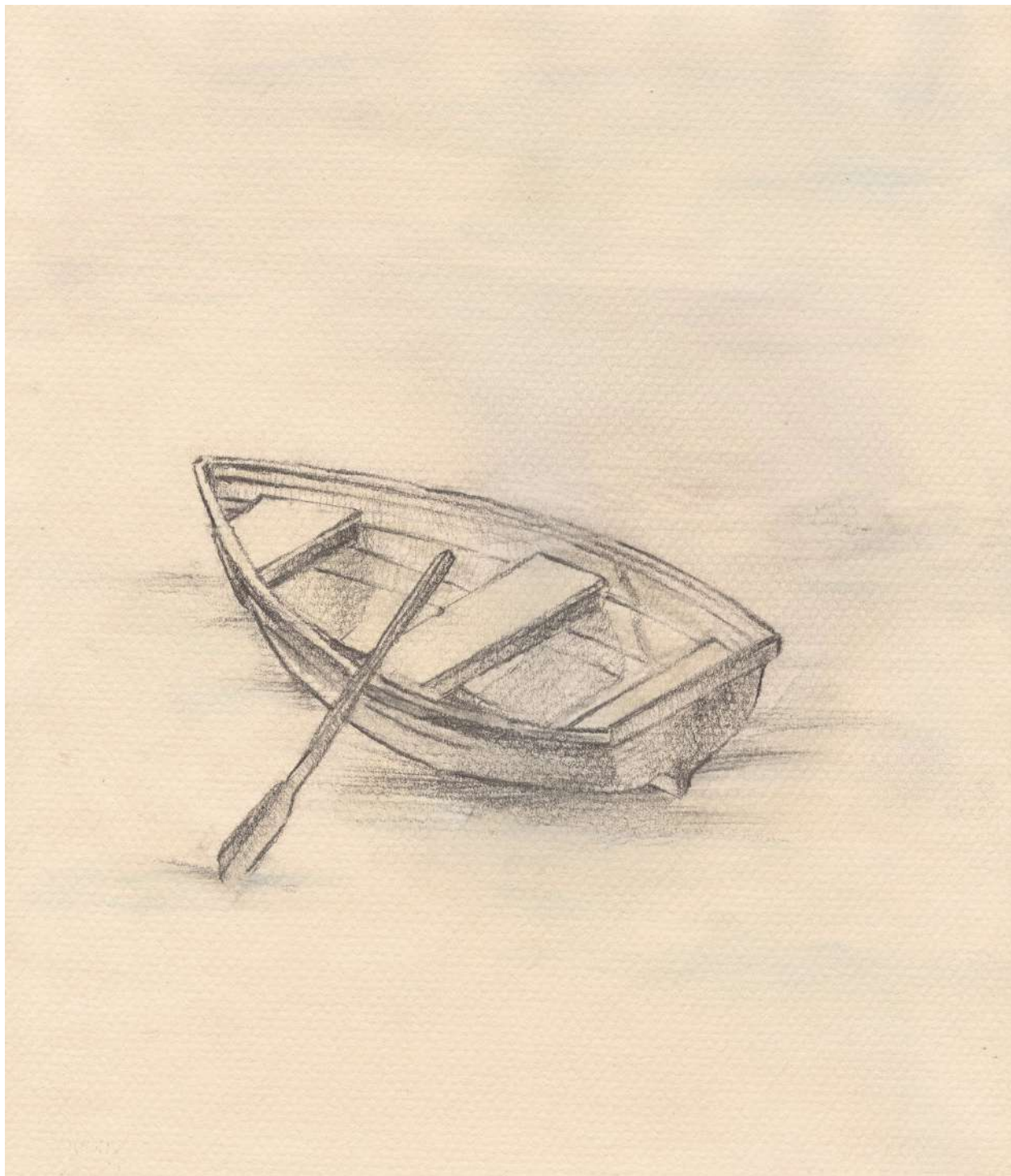
Bătrânul s-a apropiat și s-a așezat greoi pe bancă, lângă noi. Curiozitatea a pus stăpânire pe noi toți. Cel mai mic s-a apropiat timid de bătrân și și-a așezat mânuțele în palmele îmbătrânite de ani.

„Copiii!”, a spus bătrânul... și un zâmbet i-a împodobit chipul. Amintiri din trecut îi reveneau în minte ca și când s-ar fi petrecut cu o zi în urmă...

Privind apa liniștită, bătrânul ne-a arătat în larg o barcă cu vâsle... A clipit ușor și și-a început povestea...

„În spatele casei bunicii, se afla un lac... La marginea lui, o barcă din lemn. Era barca bunicului... Îmi aduc aminte de o după-amiază de vară, când razele soarelui ardeau cu putere. Am plecat cu bunicul meu, cu barca, în larg. Priveam mișcările brațelor lui. În jur, totul era frumos. Dintr-o dată, una din vâsle i-a scăpat din mână și a fost luată de apă. Am urmărit-o cu privirea până ce nu am mai zărit-o. Bunicul nu mai avea atâta putere. Îmbătrânise. Ajunși acasă, m-a luat pe genunchi și mi-a spus: «Copilul meu, nu mă mai țin puterile. Dorința mea este ca barca asta, așa, cu o singură vâslă, să ajungă într-un loc unde să poată fi păstrată»”.

„Aici în muzeu este locul unde a ajuns barca, locul ce mi-a încântat sufletul ani de-a rândul. De aici bucuria de a vă întâlni și gândul că poate și voi veți respecta dorințele părinților și bunicilor voștri”.

Opincile taichii

Ploaia bate în geam. Am apucat la „Hanul din Bătrâni”. Ropot de ploaie, nu glumă! Nici nu apucase să se însereze bine. Nu mai era aproape nimeni în muzeu. Și ce zi senină fusese!

Stau într-un colț al hanului așteptând să înceteze ploaia. Parcă se întetea tot mai mult, tot mai mult.

„Ei!... las' să plouă” mi-am zis și am căzut pe gânduri...

Privirea-mi trece prin geamul pe care șiroia ploaia... Aproape că nu se putea vedea nimic, decât un nor de ceață.

Pe poteca ce dădea spre căsuțe, urmăream parcă pașii cuiva... Vedeam forma opincilor lăsată pe poteca udă de ploaia ce cădea fără oprire. Pașii continuau să meargă, oprindu-se în fața unei porțițe.

Un scârțâit îmi sună în ureche... Mă afund și mai tare dincolo de geamul hanului. Căldura din interiorul încăperii parcă îmi amorțea simțurile.

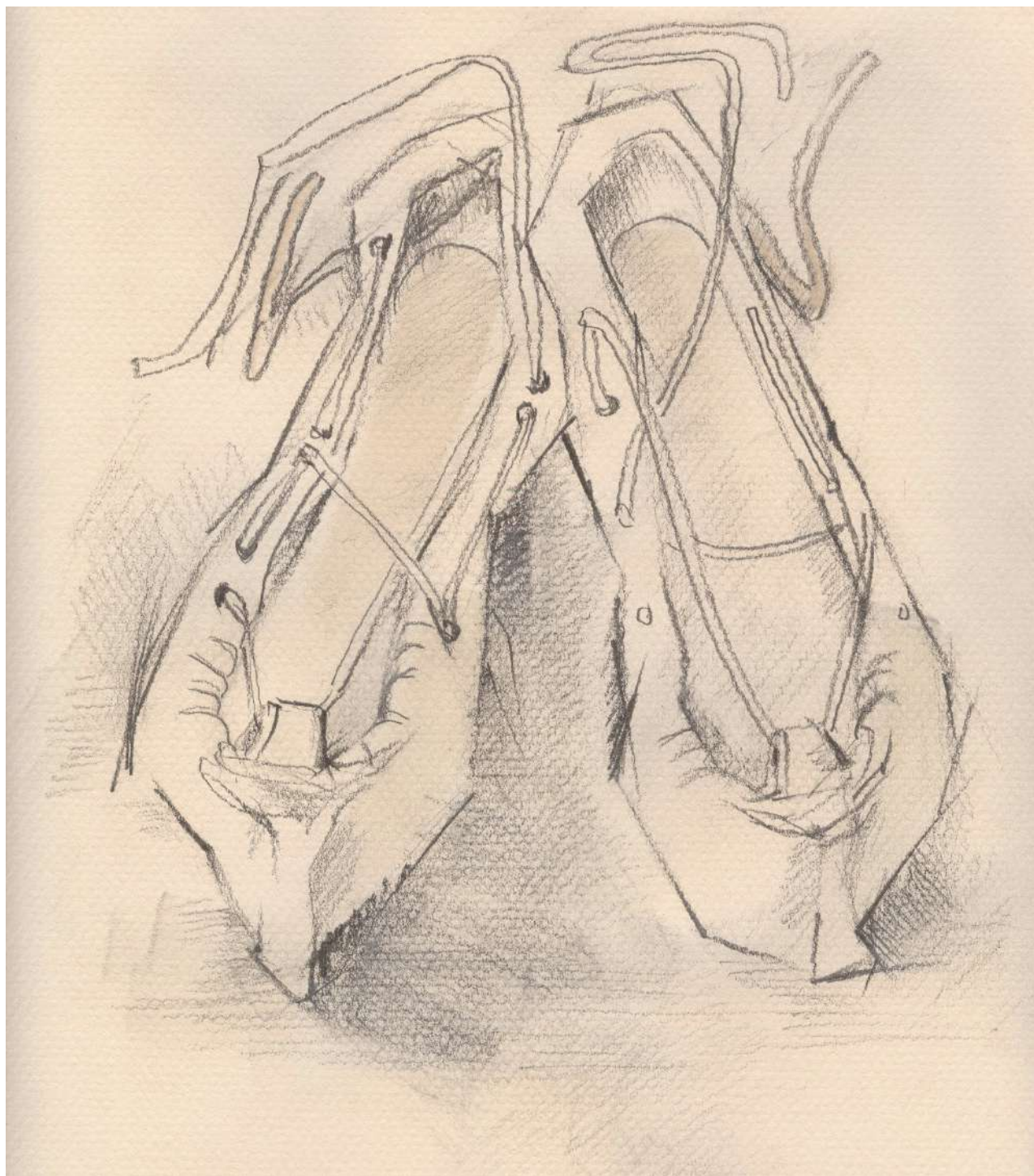
Priveam și așteptam să văd unde duceau pașii aceia. Uitasem de ploaie și de han. Eram departe... Pașii m-au purtat în trecut. Era trecutul bătrânilor mei. Urmele erau în amintirea mea. Ciudat... totul părea atât de real...

Parcă-i văd cu opincile în picioare, trudind pentru pâinea lor. Ce viață au mai dus... Și cu toate astea, au fost mulțumiți.

Tresar. Ploaia se opriese. Nu mai vedeam urmele pașilor. Acum știu și înțeleg că munca, așteptările și bucuria lor eram noi!

Puteam să părăsesc hanul. Am închis ușa, pornind agale pe alee. Un gând nu-mi dădea pace. Trebuia să las și eu, la rândul meu, urme în amintirea cuiva drag.

„Hanul din Bătrâni” este tot acolo și ne așteaptă!

Săni prin nămeți

De multă vreme nu am avut parte de o iarnă ca-n povești. De multă vreme n-am mai simțit bucuria iernilor copilăriei mele. Și iată-mă aici.

O sanie trasă de-un cal alb aluneca la vale. În față se afla vizitiul, iar în spate stăteau nestingheriți de gerul aprig doi tineri miri. Ce frumusețe! Aveam să văd o nuntă în plină iarnă. Și se mai spune să nu crezi în povești...

Continuam să privesc. Era plăcut să retrăiesc momente pe care le credeam uitate.

Trăsura s-a oprit în dreptul meu și tinerii mi-au dat binețe. Am salutat cu un gest ușor al capului și i-am privit cu blândețe. M-au invitat să-i însoțesc. Într-o clipă mă aflam lângă ei. Jocul lor mă fascina. Erau atât de tineri și așa de curajoși.

Sania a pornit mai departe. Am mers așa o bună bucată de drum. Fulgii de nea îmi atingeau chipul. Și dintr-o dată, în mintea mea își făceau loc ușor, ușor, o mulțime de întrebări.

Cine erau acești copii?... De unde veneau ei?... De ce îi însoțeam?

Mâna fetei era așezată cu dragoste peste mâna-mi înghețată. I-am urmărit trăsăturile feței cu privirea-mi încețoșată și am zărit ca prin vis chipul mamei sale... Ce asemănare!

Era fiica mea... fiica mea. Îmi pierdusem memoria... da, așa se întâmplase...

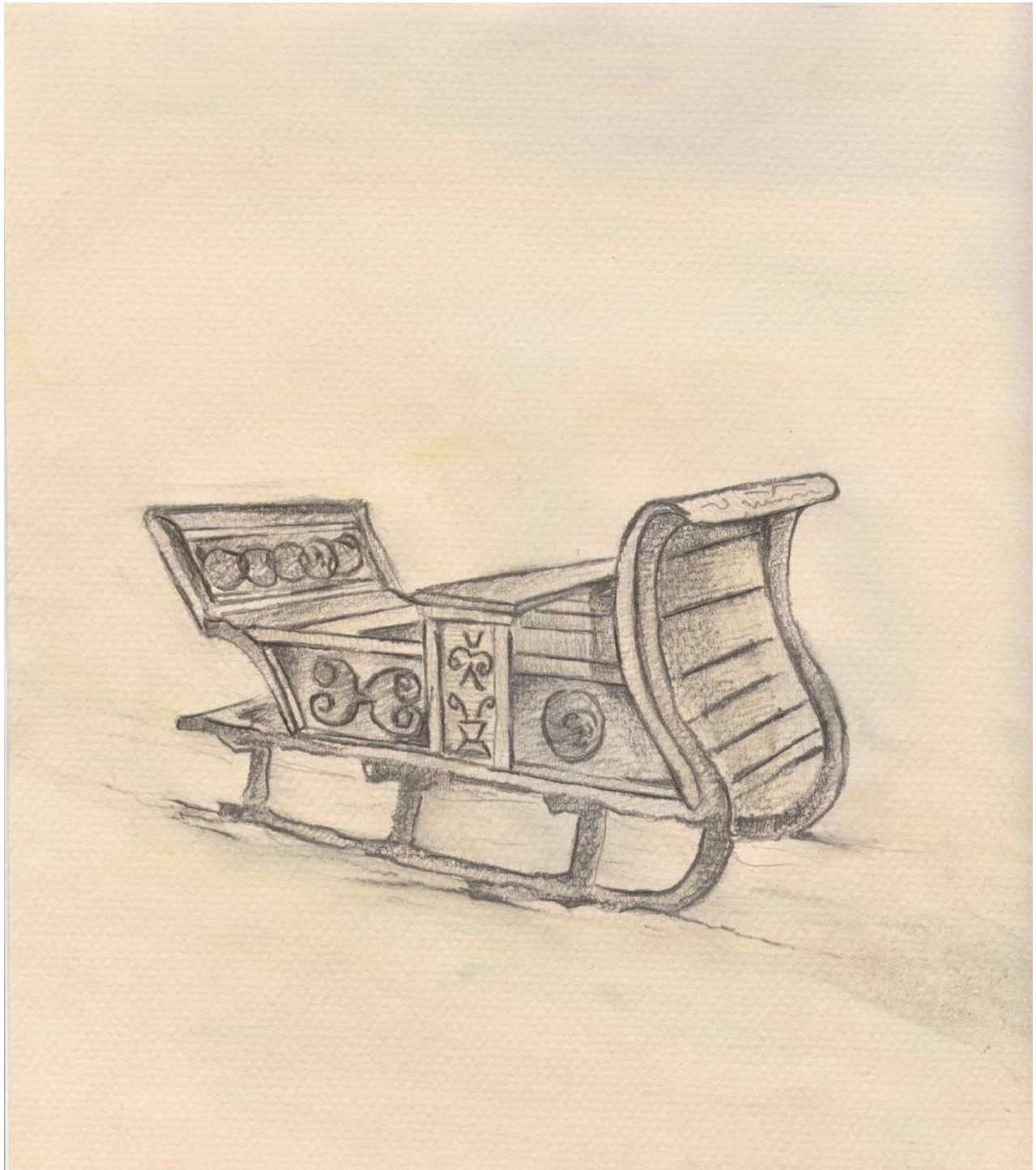
Acum el, bătrânul, era copilul neajutorat. Fata îl îngrijea așa cum o îngrijise și el, cândva, cu atâta dragoste. Ea îl adusese aici! Dorea ca el să retrăiască momente din viața-i care era, de-acum, pe sfârșite. Avea răbdare cu el...

Își amintise cât de mult îi plăceau caii și sania părinților lui, din poveștile-i spuse când era doar o copiliță. Asta era!... Așa ajunsese în muzeu...

Numai așa putea să mai vadă sania cu cai din trecut.

Numai așa, venind aici și regăsind trecutul atâtor generații.

Sania aluneca pe pârtie și viața-i părea doar un vis...

Fusul

„Azi este Ziua Muzeelor!”, se aude o voce de copil în depărtare...

„Azi este Ziua Muzeelor!”

Era singurul din grupul lui care emana atât de multă bucurie și încântare. Curiozitatea m-a împins să aflu secretul copilului. Am ajuns în fața lui și m-am oprit, aplecându-mă să-l salut. Parcă-i văd și acum zâmbetul ce încununa chipu-i trandafirii. Oare ce declanșase atâta bucurie?

Dorea să știe ora plecării spre muzeu.

De-acum puteam să-l întreb și eu de ce atâta entuziasm în privirea lui.

Mi-a făcut semn să mă apropiu și mi-a șoptit la ureche.

Dorea să vadă căsuțele din muzeu, acolo unde credea că o să poată regăsi casa de la țară, cu scaunele pe trei picioare și fusul care, în mintea lui, continua să se învâртеască cu repeziciune sub degetele bunicii.

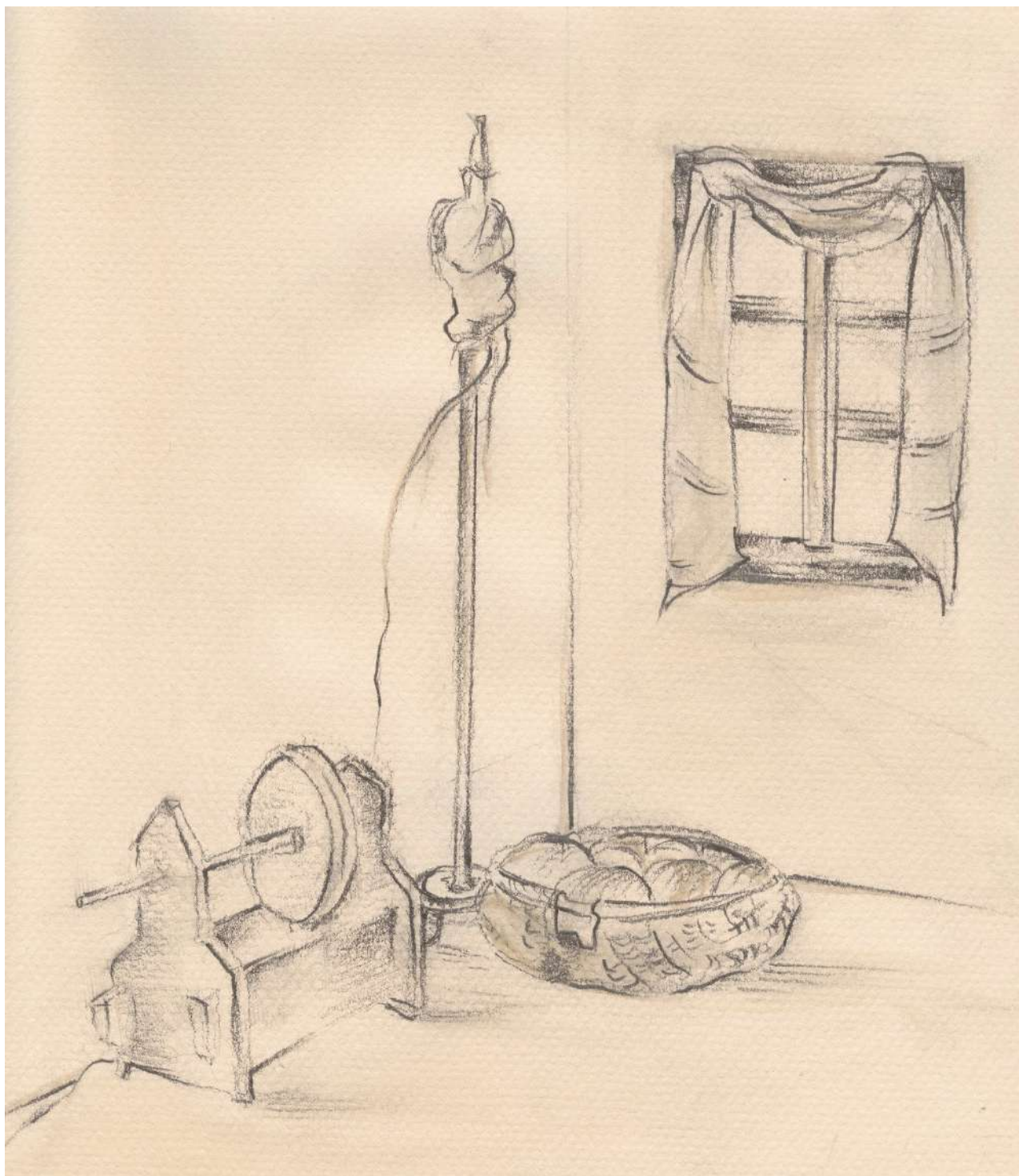
Ce știa el că și fusul reprezenta trecerea timpului? Ce imagine sălășluia în mintea acestui copil?

S-a anunțat plecarea spre muzeu. Ajunși acolo, li s-a explicat și lui și celorlalți copii că fusul mare pe care se punea fuiorul de tors firele pentru covoare și învelitoare se mai numea și drugă.

Bucuria copilului era fără margini. Știa că acolo putea găsi obiecte din casa amintirilor sale. Văzându-le, a re trăit clipe din serile petrecute la lumina focului din vatra bunicilor, unde flăcările creionau desene jucăușe, care dansau pe chipurile lor senine.

Era fericit...

Ne vom întoarce în muzeu ori de câte ori pe obrazul nostru va curge o lacrimă, pentru că muzeul este al sufletului și pentru suflet.

Povestea necuvântătoarelor

Cu crengile-mi plecate, mă oglindeam în luciul apei. Era atâta liniște. Era ora prânzului. Toate vietățile se odihneau. Continuam să privesc în apa limpede și strălucitoare ca o lacrimă, încercând să-mi deslușesc bine chipul, până ce vântul nu-mi va răvăși frunzele...

„Sunt un copac bătrân, cu crengi mari și aplecate! Aaa!... Acum înțeleg de ce toți îmi spun salcie plângătoare! Acum înțeleg”.

Stropii de apă mă trezesc din visare. Tresar.

„Oh! te-am trezit”, spune apa.

„Nuuu... nu dormeam. Eram cufundată în gânduri”, răspunde salcia.

„Am încercat să stau nemișcată, ca nu cumva să tulbur liniștea cuiva”.

„Ce frumos!”, spune apa. „Dar... eu am îndrăznit să-ți tulbur liniștea...”

„Nuuu... Mă bucur că putem sta de vorbă. Toată lumea se va trezi în curând”.

„Da!... așa este”. Și tot ea îi mărturisește că toată pădurea, toate vietățile, poienile înflorite, și însăși ea, apa, în care se oglindesc minunile strânse în muzeu, aveau să-i fie aproape în acea zi de sărbătoare.

Salcia se pleacă și atinge oglinda apei în semn de mulțumire. E frumos să ai prieteni!

Dintr-o dată toate vietățile s-au trezit, bucurându-se de soarele strălucitor.

Salcia era martora unui spectacol al pădurii. Împlinise zece ani de când fusese plantată în acel loc.

Ce repede a trecut timpul, și ce prieteni avea!

Păsările cântau și zburau printre crengile-i plecate, valurile apei îi mângâiau frunzele, iar pădurea era plină de viață.

„Ce binecuvântare!” Și salcia rămâne pentru o clipă nemișcată: „Oare oamenii știu să se bucure asemeni nouă?”

Emoționată de gând, și-a pus o dorință: „Oamenii să aibă răgaz să asculte vocea pădurii din muzeul care îmbie la armonie, împlinire sufletească și bucurie”.

Cloncul

În spatele casei curgea domol un râu. Era plăcut să poți asculta susurul apei. Era locul meu preferat când mergeam în vacanța de vară, la bunici.

Într-o după-amiază, când toți ai casei se odihneau, m-am strecurat în vârful picioarelor și am ajuns în camera bunicului, care mă răsfața ori de câte ori avea ocazia. Stătea întins, cu mâinile sub cap pe perna înaltă. Oare la ce se gândea?

A tresărit ușor și cu ochi zâmbitori mi-a făcut semn să mă apropiu.

„Ce este, dragul taichii?... De ce nu dormi?”, m-a întrebat bunicul.

Parcă știa că puneam ceva la cale. Se uita la mine așteptând să-i spun ce gândeam.

„Bunicule, mi-ai vorbit zilele trecute de un cloc...”

Bunicul râde. „Clonc, dragul meu! Clonc! Așa îi spune... Văd că ai uitat!”

Dojenit cu blândete, am continuat în șoaptă:

„Știi, bunicule... Toți dorm... și... m-am gândit..., aaa..., că poate vrei dumneata să mergem în spatele casei, în vale, la râu... Poți să-mi arăți cum se folosește cloncul?! Hai, te rog...”

Pentru mine era o curiozitate mare și o dorință nestăvilă de a învăța lucruri noi.

Bunicul s-a ridicat și și-a îndreptat spatele adus de vreme. A căutat apoi într-un cufăr unde avea tot felul de lucruri. Dintre toate, a ales cloncul.

Bucuria mea era fără margini. În sfârșit, aveam să merg împreună cu bunicul la râu.

„Hi... Hi!...” se auzea glasul băiatului care alerga pe poteca din vale.

„Uf... Am ajuns!”, a spus bunicul și s-a așezat pe o buturugă ce se afla pe malul apei.

Eu așteptam lângă dânsul. Doream să folosesc acel clonc și nu știam cum. Abia dacă-mi mai aduceam aminte ce-mi spusese bunicul despre el:

„Hmm... Ce uituc sunt!”

Bunicul a râs din nou. Parcă-i văd și acum chipul.

„Cu cloncul, dragul meu, ehei... câți pești am mai prins eu pe vremuri”.

Bunicul îl ținea în mână și cu mișcări sigure, producea în apă anumite sunete.

„Ei!”, s-a auzit lângă noi o voce.

„Ce faci, Moș Petre? Păi cum vrei să-i arăți cum se prinde pește, dacă dumneata nu ai plasă de pescar?”

Bunicul a ridicat privirea și l-a zărit pe Zamfir, unul din pescarii tineri ai satului.

„Bună ziua”, a zis bunicul. „Păi bine că te-ai nimerit și tu pe-aici, Zamfire. Poate-l facem pe băiat să înțeleagă câte ceva despre cloncul ăsta”.

Atunci, nenea Zamfir, așa cum îi spuneam eu, a luat cloncul de la bunicul și m-a urcat în barca lui.

Pescarul mi-a arătat cum se folosește cloncul, cum trebuie să producă zgomote în apă pentru a goni peștii spre plasă sau cârlige.

Bunicul privea de pe mal la bucuria nepotului său care prinsese, cu ajutorul bunului pescar, primii peștișori.

Ne-am luat rămas bun de la nenea Zamfir, mulțumindu-i, și ne-am grăbit spre casă. Iar eu ardeam de nerăbdare să-i povestesc și bunicii despre experiența din acea după-amiază și să mă fălesc cu primii pești pe care i-am prins cu ajutorul cloncului.

Dintele de lup

„Povestea dintelui de lup nu este una oarecare! De aceea voi, copii, trebuie să fiți foarte atenți și să ascultați povestea mea”.

În liniștea naturii, vocea învățătoarei ne răsuna în minte ca susurul apei ce curgea la vale. Eram transpuși într-o lume fantastică. Soarele ne încălzea obrajii, iar crengile copacilor ne mângâiau și se plecau în fața noastră în semn de recunoștință pentru cei ce doreau să cunoască misterele naturii, simbolurile care au străbătut veacurile.

„Dintele de lup. Ei... Cred că nu sunteți speriați!”

În gândul lor literele se conturau, dând naștere unei singure întrebări. Când începe povestea?

„Dintele de lup este chiar în fața voastră! Așa se face că, în prima încăpere situată la intrarea Bisericii din Dretea, locul în care ne aflăm acum, putem să vedem acest simbol cioplit în lemn. Dintele de lup este reprezentat printr-un triunghi”.

Fără să clipească, copiii priveau cu atenție. Doamna învățătoare continua să vorbească. Le-a spus copiilor că dinții de lup s-au folosit ca simbol în ceramică, țesături, pentru ornamentul podoabelor, al mobilierului, al porților și ferestrelor.

O voce s-a auzit. Era Victor, un copil care dorea să știe și să înțeleagă totul. Gândul lui devine cuvânt: „L-am văzut pe bunicul meu folosind un fierăstrău care avea dinții asemănători celor pe care-i vedem sculptați în lemn. Să știți că seamănă! Trebuie să mă credeți!... Am văzut chiar și un lup adevărat!... Să știți că lupul este un animal de temut!”

Un zâmbet plin de dragoste s-a așternut pe chipul învățătoarei, care întotdeauna era impresionată de acel pui de om. Sclipirea din ochii lui o făcea să nu obosească niciodată în a le explica semnificația lucrurilor.

„Te cred, dragul meu. Te cred. Și, mai mult decât atât, trebuie să le spunem și celorlalți copii că *dinții de lup* au și alte denumiri, printre care și cea amintită de tine. Dinții de lup se mai numesc zimți sau dinți de fierăstrău. Toate aceste asemănări ne duc spre obiectele vechi, moștenite de la bătrânii noștri”.

Așa au înțeles copiii semnificația dintelui de lup, puterea pe care acesta o reprezenta în credința populară și legătura cu lăcașul sfânt în care se aflau.

Moara din Orșova de Mureș

Ce zi călduroasă de vară! De sus, din înaltul cerului, dogoarea soarelui se revarsă peste pământ. Cu toate astea, ne-am hotărât să vizităm renumita moară a muzeului din Dumbrava Sibiului.

Am dat binețe celui care avea să ne fie ghid și am pătruns înăuntrul morii, unde pe vremuri se măcinau grânele.

Am fost lăsați câteva minute să privim. Vocea ghidului ne-a întrerupt:

„Nu ați mai fost niciodată aici! V-aș fi recunoscut!”

O clipă de tăcere, și din nou glasul său:

„Este moara din Orșova de Mureș”.

„Trebuie să fie foarte veche”, se aude glasul unui coleg.

„Este o moară din timpurile străbunicilor voștri, din anul 1833. Voi, nu-i așa, trebuie să știți câte ceva despre istorie?! Ei, și nu este numai atât!”, continuă ghidul. „Odinioară, se întâmplau și lucruri rele. Lucruri ce fac parte din istoria noastră”.

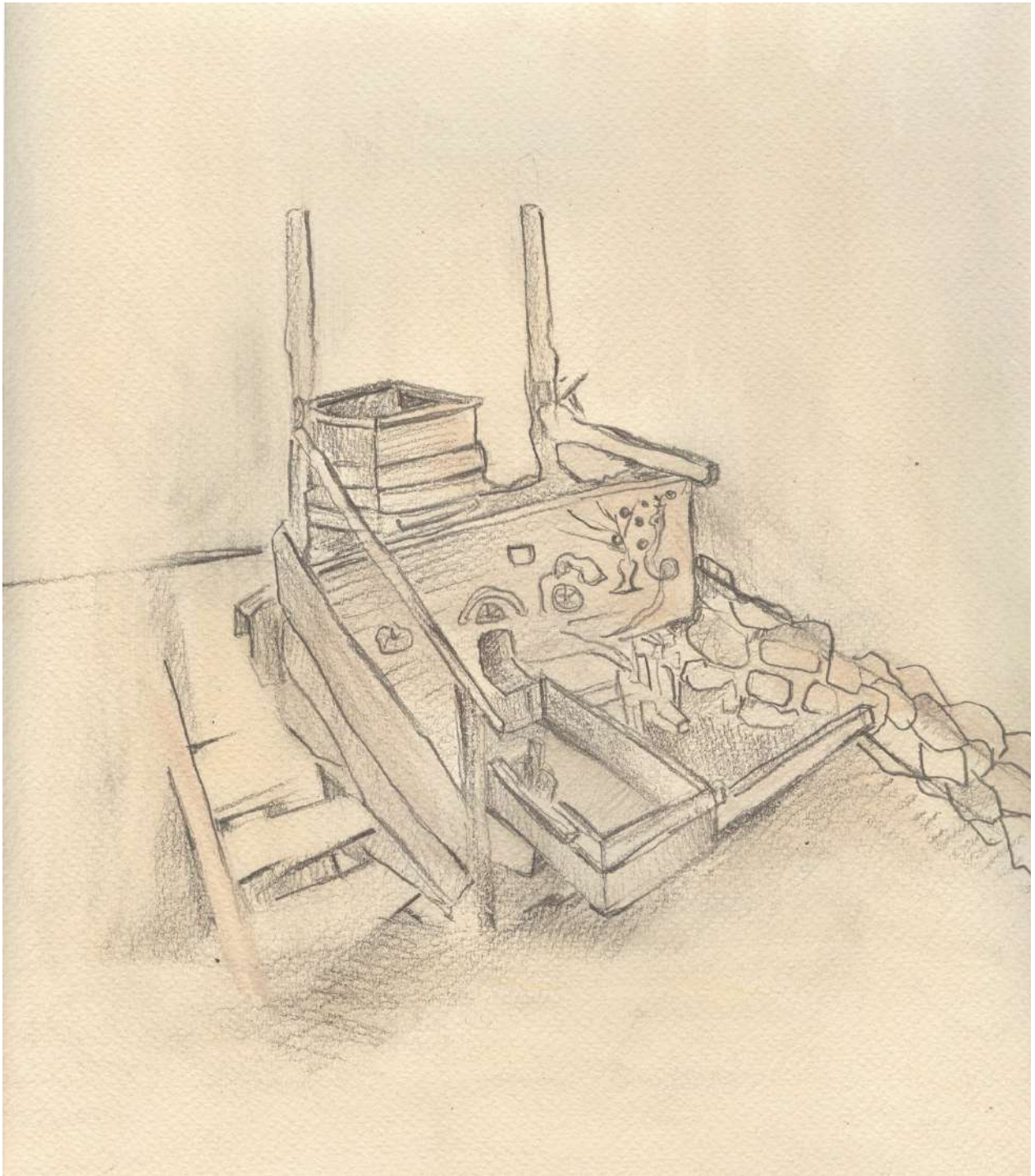
Și, încet-încet, își începe povestea.

„În trecut oamenii nu aveau unde să se întâlnească și să lege *prieteniei* ca în zilele noastre. Erau alte vremuri! Ei veneau să macine la moară și-și dădeau întâlnire aici, în locul unde ne aflăm noi acum. Ei bine, ducându-se vestea, oamenii locului s-au gândit să oprească aceste fapte care aruncau o lumină rea asupra satului. Și ce credeți voi că au făcut? Au desenat pe moară șarpele ca simbol al răului și pomul cu mere ca simbol al ispitei”.

Ascultam fascinați.

„Da, așa s-a întâmplat. Astfel cuvântul a apărut sub forma semnului, iar oamenilor le-a fost teamă să mai păcătuiască... Așa se face că oamenii au încetat să mai meargă pe calea rătăcită”.

Am plecat cu toții impresionați de povestea morii din Orșova de Mureș, de ingeniozitatea celor care, în loc de cuvinte, au folosit simbolul șarpelui și al pomului cu mere.

Răbojul

Ce trecut au avut bătrânii noștri! Îmi aduc aminte cum, copil fiind, nu înțelegeam întotdeauna semnificația cuvintelor folosite de dânșii. Era un limbaj care se folosea în trecutul îndepărtat.

În liniștea casei, gândul m-a dus către un moment al copilăriei mele.

Era o după-amiază de vară, când căldura năucitoare nu-ți dădea dreptul la odihnă. Am auzit vocea groasă a bunicului și am alergat spre dânsul, într-un suflet.

„Șezi aici. Aici, lângă mine”. Și cu palma îmi arăta locul pe care trebuia să stau.

M-am așezat și am așteptat în liniște. Aveam impresia că încercam să-mi opresc pentru o clipă răsuflarea.

În mâinile bătrânului, vedeam o bucată de lemn.

Bunicul începu a vorbi, așa, parcă mai mult pentru el. „Am fost și eu cândva copil și am apucat vremuri grele. Nu mi-a explicat nimeni ce-nseamnă acest obiect. M-am născut cu el. În trecut nu se făceau calcule pe hârtie. Ei... Ce știi tu?!... Eram copil și mergeam la câmp. Era arșiță mare. Trebuia să muncim ca să avem ce mânca. Ehee! Oamenii erau harnici, nu se plâneau de greutatea muncii. Era o nevoie să muncești, dar și un fel de a fi”.

Ascultam în tăcere și-l priveam din când în când, pe furiș. Nu doream să-i întrerup povestea. Bătrânul continua să vorbească.

„Ne trezeam dimineața, cu noaptea-n cap și plecam la câmp cu merindele în desagă. Îmi aduc aminte că-i mulțumeam bunului Dumnezeu pentru puținul timp în care ne odihneam și mâncam. Toate aveau socoteala lor. Părinții creștau zilele de muncă pe această bucată de lemn pe care o vezi aici. Își însemnau numărul vitelor, al sacilor cu grâne și banii datorăți. Erau săraci și cinstiți. Nu voiau să se facă de rușine. Am făcut și eu patru clase. În vremea noastră copiii aveau alte griji. Tu trebuie să înveți carte!”

Mi-aduc aminte că l-am întrerupt totuși pentru a-mi explica de ce-i spunea tatălui meu că a șters de pe răboj tot ce i-a spus. În mintea mea nu puteam să-nțeleg cum se puteau șterge acele linii crestate în lemn și de ce trebuia să se întâmple un astfel de lucru, după ce s-au chinuit să-și țină socoteala casei în felul ăsta.

Bunicul a râs și a continuat: „Este o vorbă de-a noastră, Tudore, dragul taichii... Această vorbă înseamnă a da uitării, a ierta pe cel ce ți-a greșit”.

Mai știu că mi-a zâmbit cu înțelegere și m-a sărutat pe frunte.

Povestea unei crenguțe

Pădurea freamătă în bătaia vântului... Vuietul răsună peste case... Crengile copacilor bat în geamuri, mai să se rupă...

Ce vreme! Și mă afund mai tare în patul bunicii. Stau nemișcat, gândind la tot felul de lucruri. Imaginația este de nestăvilat. Mă hotărâsc să mă apropii de fereastră și să privesc pădurea răvășită de atâta vânt și ploaie. În geam îmi bate creanga plopului din fața casei și fac doi pași înapoi. Apoi, îndrăznesc să mă apropii din nou. Creanga stătea acum lipită de bucata de sticlă prin care priveam. Apa își făcea pârtie pe frunzele-i frumoase. Și aud ca prin vis un glas...

„Uită-te în jurul tău!... Uită-te, micuțule!” Crenguța îmi vorbea...

Apuc să mă uit, dar nu pot desluși mare lucru. Și totuși, parcă văd copaci ruși! Aaa... Da! Îi văd! Ce-i de făcut?

Crenguța îmi vorbește despre copacii care s-au rupt, înfruntând vijelia.

„Erau bătrâni...! Însă trebuie să știi că acești copaci s-ar bucura nespun dacă ar putea fi de folos. Poate tu o să dai de veste prin sat de cele întâmplare și atunci vor veni meșterii satului și vor face din trunchiurile lor diferite obiecte care vor fi de folos oamenilor”.

„Dar copacii nu se vor supăra?”

„Nu!... Ei o să fie bucuroși că lemnul lor poate fi transformat, de mâinile unui meșter, într-o icoană, o căsuță, un scaunel, o masă și, de ce nu... chiar lemne de foc... Din flăcările roșii vor ieși steluțe ce vor țese imagini de vis”.

Sunetele nu încetaseră. Parcă vântul sufla tot mai tare. Îmi desprind mâinile de la fereastră și mă reîntorc în patul cald al bunicii. Ce copil norocos eram... Și am adormit cu gândul ca, dis-de-dimineată, să anunț în sat întâmplarea.

Așa au luat naștere atâtea piese sculptate, atâtea icoane pictate, atâtea obiecte pe care bunicii le folosesc în gospodărie.

„Îți mulțumesc!” mi-a spus crenguța într-o zi, când fereastra casei era larg deschisă și soarele își revărsa lumina în odaia mică.

„Îți mulțumesc în numele pădurii!”

Piua

Sună clopoțelul! Liniștea din clasă se spulberă într-o clipă. Copiii se grăbesc să-și urmeze dascălul.

Și acolo unde merg cu atâta nerăbdare există o sală de clasă. Și acolo au un îndrumător. Și ce lucruri frumoase au să vadă...

O zi în fiecare săptămână, copiii merg în Dumbrava Sibiului să cunoască obiceiurile și tradițiile bătrânilor lor.

„Bine ați venit, dragii mei!”, s-a auzit glasul îndrumătorului.

Și așa a început să le povestească despre obiceiurile și lucrurile cu care se îndeletniceau bătrânii în trecut. Le-a arătat o fotografie unde copiii puteau să deslușească un vas din lemn, în interiorul căruia se rezema o unealtă.

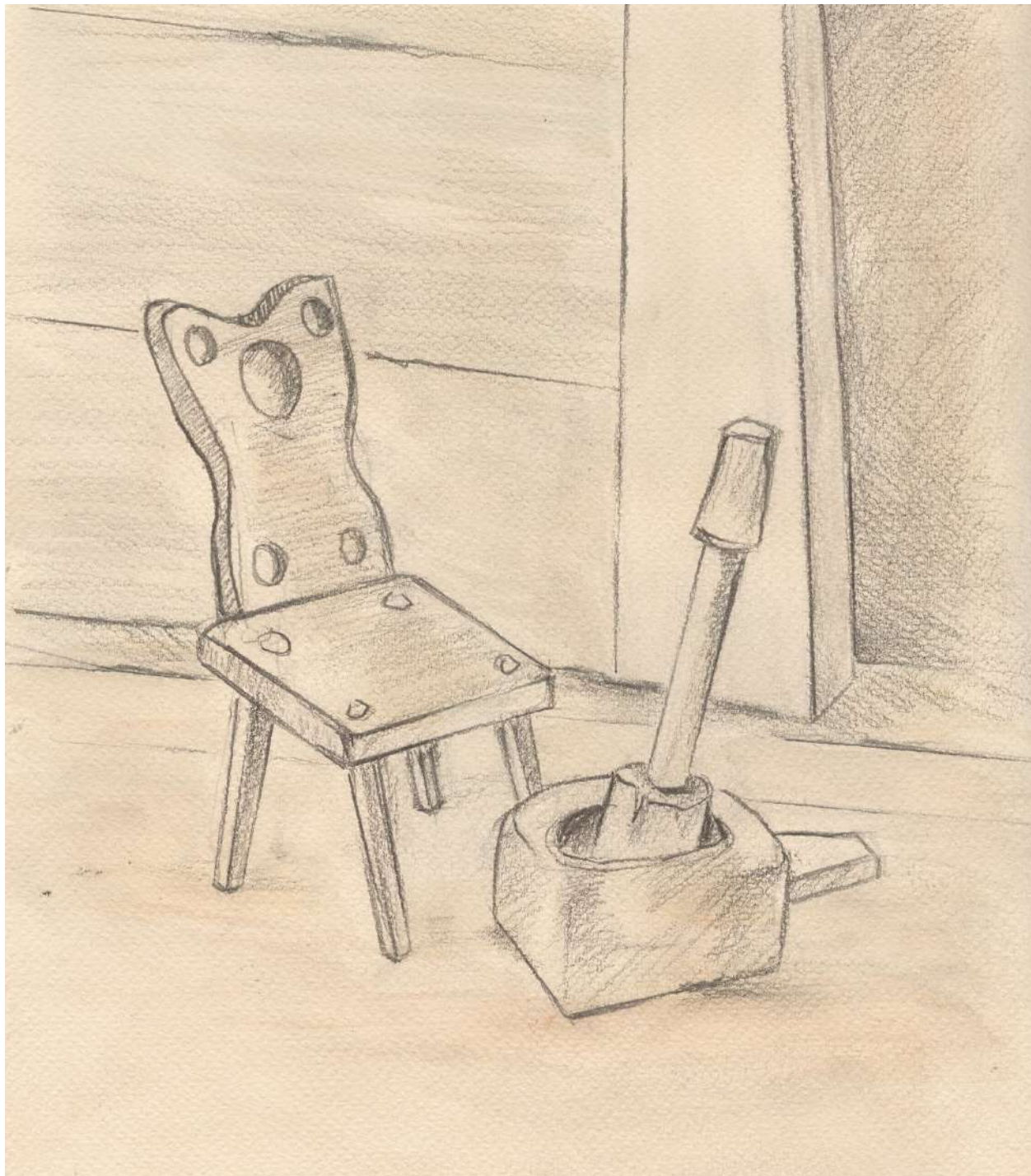
Astfel, copiii au aflat că acel vas purta numele de piua. Aveau să înțeleagă că vasul putea să fie din lemn, din metal sau din piatră și că acesta avea diverse forme și mărimi. Li s-a explicat că în acel vas se zdrobea sarea.

„Eu nu înțeleg”, spune unul dintre copii. „De ce era nevoie să facă bunicii noștri acest lucru? Sarea este destul de fină!”

Îndrumătorul a zâmbit și l-a luat pe copil aproape de el. A continuat să explice și să arate imagini despre cum arăta sarea în trecut și cum arată astăzi. Imagini despre cum trebuiau să strivească bătrânii noștri bulgării de sare pentru a o folosi. Copiii au aflat că piua se folosea nu numai pentru mărunțirea sării, ci și a grâului.

Apoi au pășit peste pragul unei căsuțe din lemn, unde au putut vedea piua.

Au părăsit încăperea, după ce li s-a promis că o să vină aici ori de câte ori voiau să li se vorbească despre multele și feluritele obiecte aflate în muzeu.

Teascul

Îmi amintesc zilele de toamnă din copilăria mea. Au trecut ceva ani de-atunci... Aproape că le-am pierdut numărul.

Parcă văd și acum satul, ca-n zi de sărbătoare.

În fiecare an, pe la mijlocul lunii octombrie, oamenii se pregăteau să culeagă viile. Mereu așteptam cu nerăbdare perioada aceasta a anului.

În căruța trasă de cai ne-ndreptam spre deal, acolo unde bunicii plantaseră, cu ani în urmă, viță-de-vie. Strugurii erau în pârg și trebuiau să fie culeși. Printre rândurile de vie, oamenii, asemeni furnicilor, adunau ciorchinii și-i așezau cu mare grijă în coșuri, apoi îi transportau cu căruțele spre casă. Culeși până la ultimul bob, strugurii erau striviți cu o presă manuală numită teasc. Se obținea mustul, atât de așteptat de noi, copiii. Pus la fermentat, mustul, în timp, se transforma în vin.

Bătrânii care erau prin preajmă ne spuneau, în trecere, fără a se opri din muncă, tot ce voiam să știm despre toate acele lucruri pe care le priveam cu atâta curiozitate.

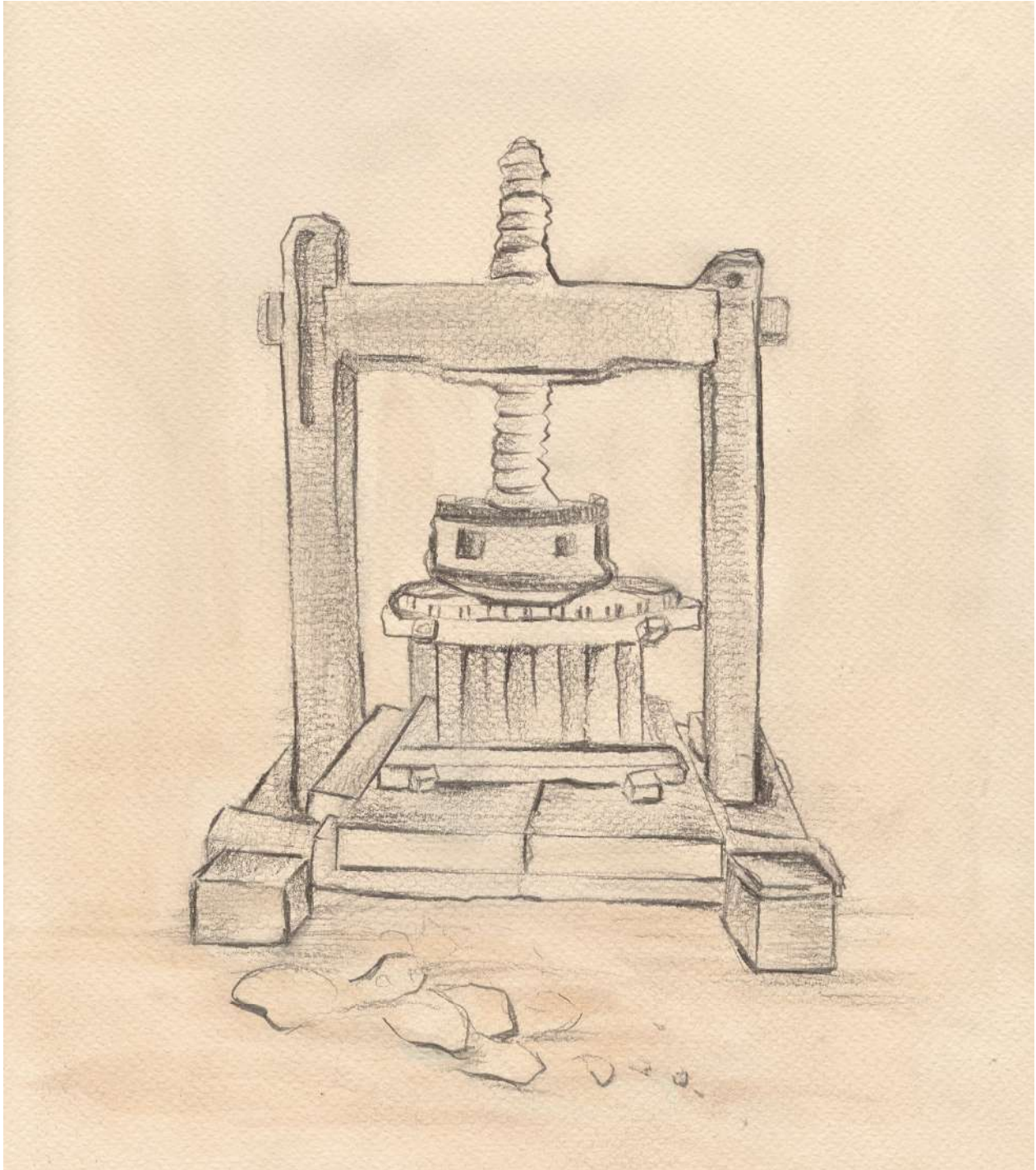
Am înțeles, mult mai târziu, că se puteau strivi cu teascul chiar și semințele plantelor, pentru a se obține uleiul.

Ce copilărie frumoasă! Acum, parcă am uitat ce-nseamnă sărbătoarea. Ce să mai spun de sărbătoarea vinului!...

Ce mă făcuse să retrăiesc clipele acelea? Știam!... În muzeul din Dumbrava Sibiului se anunțase o mare sărbătoare. Sărbătoarea vinului. Voi merge și eu cu copiii. Vor vedea și ei o parte din tradiția bătrânului sat de altădată.

Bucuria lor a fost mare.

Întrebări nenumărate, gustul mustului, toamna aurie...

Simbolul soarelui

„Maria!”, se aude vocea doamnei învățătoare. „Maria!...”

Fetița aleargă într-un suflet...

„Maria!... De ce ai zăbovit atâta timp la poarta muzeului?”

Copila se apropie, o prinde de mână și îi arată motivul care o făcuse să se oprească pentru o clipă-n loc. Era poarta de la intrarea în muzeu. Era decorul acelei porți, desenul care i-a atras atenția.

Ajunși în fața porții, copiii priveau semnul care îi trezise atâta curiozitate Mariei.

„Ei!... Da!”, se aude glasul doamnei învățătoare! „Este cunoscutul motiv solar, care este simbolul vieții, sursa vieții pe pământ, lumina și focul soarelui”.

Copiii ascultau cu atenție și cu ochii larg deschiși priveau poarta din lemn. Se uitau când la soarele de pe cer, când la soarele de pe poartă.

„Acest lucru înseamnă comunicarea dintre lumea noastră pământească și lumea semnelor astrale. Voi trebuie să știți că porțile frumos decorate, unde întâlnim simbolul soarelui, sunt rezultatul muncii meșterilor populari. Uneori, pe stâlpii de poartă, chipul uman este așezat în interiorul discului solar sau în alcătuirea lunii”.

„Asta înseamnă că soarele ne face mai puternici decât suntem și că însemnele lui ne apără de rău?... Trebuie să avem și noi case cu porți decorate cu motive solare?”

Doamna învățătoare pornește cu copiii mai departe prin muzeu, surâzând cu blândețe.

Muzeul copiilor

O nouă zi de sâmbătă. Împreună cu părinții vorbim despre noutățile pe care le oferă orașul nostru. La televizor, știrile ne atrag atenția. Sar în sus de bucurie!

S-a deschis Etno-Tehno-Parcul!... O surpriză frumoasă, atât pentru mine, cât și pentru părinții mei.

Ne-am pregătit pentru o după-amiază în muzeu.

Ajunși în muzeul în aer liber, m-am alăturat imediat grupului de copii. Jucăriile ne îmbiau la joc, dar și la cunoaștere.

În acest loc, toate jocurile, cărucioarele, machetele instalațiilor hidraulice prindeau viață.

Mi-am ales un joc cu piese din lemn. Puteam să construiesc în miniatură o casuță din muzeu.

Ce fericire! Oricum, plănuisem ca atunci când voi crește mare, să construiesc o casă adevărată.

Am intrat în competiție. Fiecare copil dorea să fie cel mai bun constructor. Trebuia să găsim piesele corespunzătoare și să reconstituim casa în miniatură. Era destul de greu, iar posibilitățile nenumărate...

Un glas s-a auzit în apropiere și privirile noastre s-au îndreptat către un băiețel pe chipul căruia se putea citi încântarea.

„Am reușit! Am reușit!...”

Găsise soluția jocului. Ne-am bucurat alături de el. A urmat premiera. Băiețelul a fost răsplătit chiar cu acel joc.

Se înserase și părinții ne-au pregătit de plecare. Ne-am luat rămas bun, urmând să ne revedem, peste o săptămână, în același loc de joacă. Eram purtați de gândul că unul dintre noi va fi următorul câștigător.

Fusese o după-amiază de vis. Am părăsit muzeul, deja nerăbdător să îl revăd. O ultimă privire și în urma noastră a rămas poarta sculptată cu atâta iscusință.

Sunteți așteptați și voi la muzeul copiilor!

*Noi suntem cei de ieri. Voi sunteți cei de mâine...
Nu uitați să duceți mai departe tradiția!*

CUPRINS

Povestea unui iconar /	6
Biserica din Dretea /	8
Roata olarului /	10
Toamna în muzeu /	12
Moara de vânt /	14
Prispa casei mele /	16
Povestea unui cojocel /	18
Povestea unei vâsle /	20
Opincile taichii /	22
Săni prin nămeți /	24
Fusul /	26
Povestea necuvântătoarelor /	28
Cloncul /	30
Dintele de lup /	32
Moara din Orșova de Mureș /	34
Răbojul /	36
Povestea unei crenguțe /	38
Piua /	40
Teascul /	42
Simbolul soarelui /	44
Muzeul copiilor /	46

ISBN 978-973-8993-47-1